

Załącznik
do Uchwały Nr
Rady Miejskiej Zawichost
z dnia

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W
RODZINIE ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA
LATA 2017- 2023**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. INFORMACJE OGÓLNE.....	5
II. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE ZAWICHOST	5
III. WSTĘPNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE.....	14
IV. ZADANIA SŁUŻB POWOŁANYCH DO NIESIENIA POMOCY OFIAROM PRZEMOCY W RODZINIE.....	16
V. KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	20
VI. CELE PROGRAMU	21
VII. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU	22
VIII. ADRESACI PROGRAMU	23
IX. REALIZACJA PROGRAMU	24
X. FINANSOWANIE PROGRAMU.....	21
XI. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ	27
XII. ZAKOŃCZENIE	27
XIII. PODSTAWA PRAWNA.....	28

WPROWADZENIE

Przemoc w rodzinie ma swój szczególny wymiar, ponieważ to rodzina powinna swym członkom gwarantować bezpieczny i harmonijny rozwój kształtujący osobowość człowieka, jego system norm i wartości. Tradycje, zwyczaje rodzinne mają wpływ nie tylko na model życia rodzinnego, ale przenoszą się na relacje i funkcjonowanie człowieka w innych płaszczyznach życia społecznego.

Zjawisko przemocy w rodzinie definiowane jest jako jednorazowe, albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób w rodzinie w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie dotyka ludzi niezależnie od miejsca zamieszkania i statusu społecznego. Istotne jest przez to dążenie do wprowadzania uniwersalnego standardu wsparcia osób doświadczających przemocy adekwatnego do warunków zmieniającej się rzeczywistości społecznej. Przemoc w rodzinie stanowi poważny problem społeczny, wobec którego oczekuje się tworzenia specjalistycznej sieci wsparcia, realizowanej przez profesjonalistów: pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów, kuratorów, policjantów, lekarzy i innych w ramach zakrojonej współpracy międzyinstytucjonalnej.

Zjawisko przemocy dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji, m.in. placówek opiekuńczo – wychowawczych, służby zdrowia, pomocy społecznej, instytucji porządku publicznego, organizacji pozarządowych. Każde z nich ma do czynienia z innym aspektem zjawiska, jednak działając osobno nie prowadzi do zwiększenia jakości wsparcia społecznego w obszarze przemocy wewnątrzrodzinnej. Zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz zdecydowanego podniesienia skuteczności udzielanej pomocy.

Literatura socjologiczna wprowadza wiele definicji rodziny. Wszystkie one faktycznie sprowadzają się do określenia rodziny, jako małej grupy społecznej, grupy niezastąpionej, stanowiącej załączek szerszej społeczności. Rodzina jest podstawowym elementem struktury społecznej. Rodzina jest niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, poglądy, styl życia, system norm i wartości. Ważną rolę w rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy członkami rodziny, oparte na miłości i zrozumieniu.

W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych funkcji. Relacje wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyka rodzin o różnym statusie społecznym.

Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, dając o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej.

Przemoc w rodzinie – zwana także potocznie przemocą domową, to jednorazowe albo cyklicznie powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą (art. 2 ustawy o z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2015r. poz. 1390).

Powołując się na definicję prof. dr hab. Jerzego Melibrudy przemocą domową określa się „każde działanie lub rażące zaniechanie dokonane przez jednego z członków rodziny przeciwko pozostałym, wykorzystujące istniejącą lub stworzoną przez okoliczności przewagę sił lub władzy i powodujące u ich ofiar szkody lub cierpienia, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie fizyczne bądź psychiczne”

Rodzaje przemocy:

- **Przemoc fizyczna** - popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięścią, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy, itp.
- **Przemoc psychiczna** - wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp.
- **Przemoc seksualna** - wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety, itp.
- **Przemoc ekonomiczna** - odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp.
- **Zaniechanie** – to ciągłe niezaspokojenie podstawowych potrzeb fizycznych i ekonomicznych.

I. INFORMACJE OGÓLNE

W ostatnim okresie, coraz częściej ujawniane są przypadki przemocy. Prowadzone dotychczas działania informacyjne – ogólnopolskie i lokalne – spowodowały zmianę świadomości społecznej, w efekcie zaś większą gotowość ofiar przemocy do ujawniania takich spraw. Jednocześnie wzrasta profesjonalizm przedstawicieli służb zobowiązanych do podejmowania interwencji i udzielania pomocy. Należy jednak zaznaczyć, że pomimo większej świadomości społecznej, tylko bardzo zdeterminowane ofiary przemocy decydują się na jej przerwanie i zgłoszenie tego faktu odpowiednim organom.

Mówiąc o przemocy należy pamiętać, iż jest ona zjawiskiem, które występuje powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu, zakładzie pracy, szkole, środkach masowego przekazu i w rodzinie. Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe. Daje o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej. Najbardziej jednak niepokojące jest to, że „... przemoc rodzi przemoc, tworząc swoistą spiralę przemocy, obejmującą coraz to nowe generacje pokoleń”.

Zjawisko przemocy w rodzinie definiowane jest przez art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Mówi on, że przemoc w rodzinie to:

„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające dobra lub prawa osobiste członka rodziny lub innej osoby wspólnie zamieszkującej lub gospodarującej, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym i psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym min. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Niniejszy Program został opracowany przez zespół pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilczycach składający się z kierownika i pracowników socjalnych.

II. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE ZAWICHOST

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w gminie została przeprowadzona w oparciu o ankiety prowadzone przez pracowników socjalnych i członków Zespołu Interdyscyplinarnego w 2016 r. Badanie prowadzone było w miesiącu wrześniu 2016 r. Celem badania było pozyskanie wiedzy o faktycznych rozmiarach zjawiska przemocy na terenie gminy Zawichost, pozyskanie informacji na temat świadomości społecznej dotyczących zagrożeń płynących z przemocy, poszerzenie wiedzy na temat skutków przemocy oraz zapobieganie powielaniu złych wzorców rodzinnych i środowiskowych. Sporządzony został raport.

Wynika z niego, że co druga trzecia badana osoba doznaje przemocy. Najczęściej przybiera ona formę krzyków, oddziaływania psychologicznego - poniżanie, wyśmiewanie, zaniedbywanie potrzeb

Co czwarty ankietowany określił, że przyczyną takich zachowań najczęściej jest alkohól, co trzeci badany określił, że to powielanie wzorców, a co drugi, określił, że to trudna sytuacja materialna potęguje naganne zachowania. Założono iż wyniki badania będą wykorzystane do podniesienia efektywności przeciwdziałania

przemocy w rodzinie na terenie gminy Zawichost oraz zbudowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata przyszłe. W diagnozie wykorzystano również dane będące w posiadaniu Zespołu Interdyscyplinarnego, Ośrodka Pomocy Społecznej, a także wiedzę pracowników socjalnych.

1. Demografia

Gmina liczy 4548 mieszkańców zamieszkujących w 14 wioskach i mieście Zawichost (dane - ewidencja ludności).

2. Sytuacja gospodarcza

W gminie brak jest zakładów produkcyjnych. Wśród podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy wyróżnia się przede wszystkim drobnych przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie usług budowlanych, gospodarki magazynowej, prowadzących handel i usługi.

Podmioty te prowadzą działalność w oparciu o własny potencjał, nieliczni zatrudniają 1- 8 osób. Oprócz wymienionych wyżej podmiotów gospodarczych na terenie gminy znajdują się:

- ✓ Urząd Gminy
- ✓ Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej
- ✓ Ośrodek Pomocy Społecznej
- ✓ Biblioteka Publiczna
- ✓ Stacja paliw
- ✓ Bank Spółdzielczy
- ✓ Niepubliczny zakład Opieki zdrowotnej
- ✓ Apteka
- ✓ Poczta Polska

Na terenie gminy funkcjonują 2 Szkoły Podstawowe 1 Gimnazjum, oraz 3 Przedszkola.

Zatrudnienie i rynek pracy

Wyżej wymienione podmioty dają zatrudnienie około 100 osobom. Gmina Zawichost jest gminą typowo rolniczą. Z analiz wynika, że około 80% jej mieszkańców w wieku aktywności zawodowej pracuje we własnych gospodarstwach rolnych. Poza pracą w gospodarstwach pozostaje niewielki odsetek mieszkańców

3. Poziom bezrobocie

Na koniec października 2016 r w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sandomierzu zarejestrowanych było 203 osoby bezrobotne w tym 12 z prawem do zasiłku.. Wśród tej grupy 191 osób to osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. 127 to osoby długotrwale bezrobotne (źródło: statystyki PUP Sandomierz)

4. Zidentyfikowane problemy społeczne w gminie Zawichost

Na terenie gminy Zawichost zidentyfikowane zostały cztery grupy problemowe wymagające wsparcia w kierunku zwiększenia aktywności w rozwiązywaniu własnych problemów.

są to grupy:

- ✓ osoby bezrobotne i ich rodziny

- ✓ dzieci i młodzież z rodzin problemowych
- ✓ osoby niepełnosprawne i starsze
- ✓ osoby i rodziny z problemem alkoholowym

5. Realizowanie zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Realizując obowiązek ustawowy wynikający z art. 6 ust 2 pkt 1 i pkt 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.z 2015, poz 1390) Zarządzeniem nr 94/2015 r Burmistrza Miasta I Gminy Zawichost z dnia 6 lipca 2015 r powołany został Zespół Interdyscyplinarny.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele:

1. jednostek organizacyjnych pomocy społecznej
2. gminnej komisji profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych
3. policji
4. ochrony zdrowia
5. przedstawiciele oświaty
6. kurator sądowy

Zadania Zespołu :

1. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie
2. podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych
3. podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym patologią,
4. inicjowanie przedsięwzięć mających na celu zwiększenie skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
5. współdziałanie z jednostkami organizacyjnymi oraz innymi podmiotami przy opracowaniu i wdrażaniu procedur i standardów związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie
6. realizację zapisów Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i przygotowanie sprawozdania z jego realizacji
7. edukację społeczności lokalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
8. realizowanie działań promocyjno- informacyjnych wśród mieszkańców na temat problemu przemocy
9. poprawę skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy oraz monitorowanie występowania przemocy w rodzinie, jej rozmiarów i skutków społecznych oraz efektywności podejmowanych działań.

Zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze do których w szczególności należy:

1. opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie
2. monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy

Uchwałą Nr XII/74//2011r dnia 28 października 2011 r. Rada Miejska Zawichost przyjęła Gminny

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2015

Program zakładał szereg działań mających na celu przeciwdziałanie zjawisku przemocy na terenie gminy. Program stracił ważność, należy opracować nowy program na dalsze lata zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie(Dz.U. 2015 ,poz 1390) Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”

Zespół pracowników socjalnych przygotowujący diagnozę do niniejszego Programu dokonał analizy SWOT :

1. Mocne strony:

- a) Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ,
- b) Stale doskonaląca umiejętności kadra Zespołu Interdyscyplinarnego działająca na ofiar przemocy i sprawców przemocy;
- c) Znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami;
- d) Dobra współpraca Zespołu Interdyscyplinarnego z pracownikami socjalnymi OPS ;
- e) Poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;

2. Słabe strony:

- a) Niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy;
- b) Brak wypracowanych systemów wspomaganie działań profilaktycznych;
- c) Brak spójnego systemu współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą (prokuratura, policja, sądy, pomoc społeczna);
- d) Brak lokalnych organizacji pozarządowych działających w obszarze przemocy domowej.

3. Szanse:

- a) Dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny;
- b) Znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami;
- c) Dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi;
- d) Poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;

4. Zagrożenia:

- a) Słaba kondycja ekonomiczna rodzin,
- b) Negatywne wzorce zachowań społecznych,

- c) Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin,
- d) Problemy alkoholowe członków rodzin.
- e) Brak motywacji ekonomicznej dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych.

oraz ustalił zasoby instytucjonalne:

Zasoby instytucjonalne Gminy:

- f) Gminna Komisja Profilaktyki I Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zawichoście
- g) Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawichoście
- h) Placówki oświatowe;
- i) Ośrodek zdrowia;
- j) Organizacje pozarządowe i instytucje kościelne(parafie);
- k) Rada Gminy, radni , sołtysi i rady sołeckie;
- i) Burmistrz Miasta I Gminy, Urząd Miasta I Gminy

Oszacowanie zjawiska przemocy domowej jest możliwe między innymi dzięki procedurze „Niebieskiej Karty”. Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego w okresie **od stycznia 2013 r. do 23 grudnia 2016 r.** otrzymała 43 „Niebieskich Kart” od poniższych podmiotów:

Tabela 1. „Niebieskie Karty” przekazane do Zespołu Interdyscyplinarnego 2013-2016

	NIEBIESKIE KARTY 2013	NIEBIESKIE KARTY 2014	NIEBIESKIE KARTY 2015	NIEBIESKIE KARTY 2016
PRACOWNICY SOCJALNI	0	1	3	2
POLICJA	1	12	12	12
OŚWIATA	0	0	0	0
SŁUŻBA ZDROWIA	0	0	0	0
<u>RAZEM:</u>	1	13	15	14

Źródło: : dokumentacja Zespołu Interdyscyplinarnego

Tabela 2. Procedura „Niebieskich Kart” 2013 – 2016

	NK wszczęte	NK zakończone	NK w trakcie realizacji
2013	1	0	1
2014	13	3	12
2015	14	12	12

2016	14	14	7
-------------	----	----	---

Źródło.: dokumentacja Zespołu Interdyscyplinarnego

W latach 2013-2016 na terenie gminy zanotowano nieznaczny wzrost przypadków przemocy w rodzinie. Choć, zdaniem pracowników socjalnych, zjawisko istnieje w szerszym zakresie, widoczna jest niechęć ofiar przemocy do uruchamiania procedury „Niebieskiej Karty”. Pociuszający jest jednak fakt, że pokrzywdzone osoby częściej zaczynają mówić o istniejącym problemie, jak pokazuje w.w. Raport wiedzą też jakie instytucje służą pomocą w przypadku wystąpienia problemu. Celem „Niebieskich Kart” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnianie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym oraz tworzenie warunków do systemowego i interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

Na terenie Gminy Zawichost przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu, niskimi dochodami, brakiem odpowiednich wzorców do naśladowania. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny w tym dzieci, które często bojąc się i wstydząc nie chcą ujawnić domowych “sekretów”.

Do realizacji procedury “Niebieskiej Karty” Zespół Interdyscyplinarny powołał grupę roboczą w skład której mogą wchodzić osoby nie będące członkami Zespołu Interdyscyplinarnego, grupa robocza opracowuje i realizuje plan pomocy rodzinie oraz monitoruje sytuację w rodzinie, wnioskując do ZI o zakończenie procedury NK w przypadku ustania przemocy w rodzinie. Liczbę posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i spotkań grup roboczych przedstawia poniższa tabelka.

Tabela 3. Liczba posiedzeń ZI i spotkań grup roboczych w latach 2013– 2016

Rok	Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	Liczba spotkań grup roboczych
2013	4	2
2014	4	37
2015	4	43
2016	4	44
Razem	16	126

Źródło: dokumentacja Zespołu Interdyscyplinarnego

III. WSTĘPNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

1. Założenia programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- a) Nikt nie ma prawa stosować przemocy wobec drugiego człowieka.
- b) Za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca przemocy.
- c) Zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i profesjonalnej pomocy.
- d) Zapewnienie świadkom przemocy pomocy psychologicznej.
- e) Nie ma żadnego uzasadnienia ani usprawiedliwienia przemocy domowej.
- f) Zrozumienie reakcji ofiary.
- g) Podstawowym zadaniem jest zatrzymanie przemocy.

Program skierowany jest do ofiar przemocy w rodzinie w tym:

- Dzieci i młodzieży,
- Osób dorosłych, współmałżonków, partnerów,
- Osób starszych,
- Społeczności lokalnej, oraz
- Instytucji zajmujących się szeroko rozumianą pomocą rodzinie,
- Organizacji pozarządowych

2. Zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania w zakresie przeciwdziałania zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej i ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi

Do zadań własnych gminy należy w szczególności:

- a) Tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- b) Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- c) Opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- d) Prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.

3. Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w gminie Zawichost

Lokalny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie – zespół instytucji działających w środowisku lokalnym na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy, wraz z ich potencjałem kadrowym, kompetencyjnym, wiedzą i umiejętnościami, instrumentami pomocy i wsparcia, procedurami postępowania, zasobami rzeczowymi i finansowymi,

wzajemnie ze sobą współpracujących w sposób skoordynowany.

Elementy lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- a) zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie wraz z potencjałem organizacyjnym;
- b) zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin;
- c) instrumenty pomocowe i sieć wsparcia;
- d) zespół interdyscyplinarny o znaczeniu strategicznym i zadaniowym;
- e) diagnoza zjawiska przemocy w środowisku lokalnym – skala problemu;
- f) niniejszy Program.

4. Cele tworzenia i rozwijania lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- a) Ograniczenie rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie;
- b) Podniesienie skuteczności interwencji wobec problemu przemocy;
- c) Rozwój oferty pomocowej dla rodzin uwikłanych w przemoc;
- d) Integracja działań instytucji wobec problemu przemocy w rodzinie;
- e) Rozwój wiedzy, kompetencji, umiejętności reagowania wobec problemu przemocy;
- f) Podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat problemu przemocy w rodzinie.

IV. ZADANIA SŁUŻB POWOŁANYCH DO NIESIENIA POMOCY OFIAROM PRZEMOCY W RODZINIE.

1. Jednostki udzielające wsparcia rodzinie z problemem przemocy.

Pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie mają obowiązek świadczyć: gmina, policja, prokuratura, pomoc społeczna, służba zdrowia oraz organizacje pozarządowe.

Wykres 6. Jednostki udzielające wsparcia rodzinie z problemem przemocy

1.1. Zadania Gminy

Obowiązek przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie w rodzinie z problemem alkoholowym, spoczywa także na samorządach lokalnych. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, do zadań własnych gminy należy m.in. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Możliwości działań na rzecz pomocy ofiarom przemocy domowej podejmowanych na terenie gmin:

1. Udostępnienie rodzinom, w których występuje przemoc, pomocy psychospołecznej i prawnej, poprzez:

1) tworzenie i prowadzenie:

- a) punktów informacyjno-konsultacyjnych
- b) schronisk dla ofiar przemocy domowej
- c) ośrodków interwencji kryzysowej
- d) telefonów zaufania
- e) programów środowiskowych

2) inicjowanie powstawania i wspieranie:

- a) organizacji społecznych pomagających ofiarom przemocy domowej,
- b) grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej

1.2. Zadania Policji

1. Do podstawowych zadań policji należy m.in.:

- 1) ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
- 2) inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie

popelnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi.

- 3) wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.
2. Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem:
    - 1) interwencja,
    - 2) sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
    - 3) zatrzymanie sprawcy przemocy domowej stwarzającego w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
    - 4) wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
    - 5) zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
    - 6) podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,
    - 7) udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy,
    - 8) wszczęcie procedury "Niebieskiej Karty".

Policja jest jedyną instytucją, która może interweniować przez całą dobę, dlatego też interwencja taka powinna wprowadzić w rodzinie istotne zmiany, przede wszystkim ujawnienie przemocy, przerwanie izolacji rodziny, wyrównanie dysproporcji sił po między sprawcą, a ofiarą oraz umożliwienie ofiarom uzyskania ciągłego wsparcia przedstawicieli różnych służb. Ogromną rolę w walce z przemocą odgrywają dzielnicowi, którzy jako pierwsi mają kontakt z pokrzywdzonymi, przyjmują zawiadomienia o przestępstwie, pouczają o przysługujących ofierze prawach, informują o placówkach niosących pomoc pokrzywdzonym, tj. schroniskach, placówkach psychologiczno-pedagogicznych.

1.3. Zadania Prokuratury

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno-skargowym lub wniosek o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby poszkodowanej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek:

- 1) wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo,
- 2) wyjaśnienia okoliczności czynu,
- 3) zebrania i zabezpieczenia dowodów,
- 4) ujęcia sprawcy,

- 5) w uzasadnionym przypadku zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci:
  - a) dozoru policyjnego,
  - b) tymczasowego aresztowania

1.4. Zadania Pomocy społecznej

Celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomocy społecznej udziela się w przypadku: ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Każda z tych sytuacji może sprzyjać występowaniu przemocy lub z niej wynikać. Pracownik socjalny w ramach swoich obowiązków powinien:

- 1) przeprowadzić wywiad środowiskowy, umożliwiając diagnozę sytuacji,
- 2) przygotować plan pomocy,
- 3) udzielić pomocy finansowej, prawnej, psychologicznej,
- 4) w przypadku stwierdzenia przemocy, skierować do odpowiednich instytucji zajmujących się przemocą, umieścić w schronisku oraz za zgodą osoby poszkodowanej zwrócić się do policji o pomoc.
- 5) Przedstawiciel jednostki organizacyjnej pomocy społecznej może sporządzić "Niebieską Kartę"

1.5. Zadania Służby zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi ponieważ:

- 1.5.1. bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego,
- 1.5.2. zawsze występują poważne uszkodzenia zdrowia psychicznego.

W dziedzinie pomocy ofiarom przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

- 1) rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć,
- 2) umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- 3) poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy,
- 4) wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach.
- 5) poinformowanie ofiar o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- 6) w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb np. pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych

- 7) w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa, np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady podejrzanych oparzeń, wykorzystania seksualnego, powiadomienie organów ścigania, sporządzenie "Niebieskiej Karty"

1.6. Zadania Oświaty

Nauczyciel, wychowawca, pedagog, psycholog, lekarz, dyrektor szkoły podejrzewając, że dziecko jest ofiarą bądź świadkiem przemocy ma obowiązek:

- 1) sporządzać jak najpełniejszą dokumentację spostrzeżeń,
- 2) nawiązać współpracę z instytucjami pomocowymi, organizacjami
- 3) pozarządowymi w celu poszerzenia wiedzy na temat sytuacji dziecka,
- 4) współuczestniczyć w tworzeniu planu pomocy dziecku i jego rodzinie, w sytuacji stwierdzenia przemocy,
- 5) powiadamiać sąd rodzinny lub prokuraturę rejonową o sytuacji dziecka,
- 6) wspierać dziecko oraz jego rodzinę podczas realizowania planu pomocy,
- 7) monitorowania prawidłowości i skuteczności oddziaływań pomocowych,
- 8) udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego i grupach roboczych,
- 9) sporządzenie "Niebieskiej Karty".

1.7. Zadania Organizacji pozarządowych

Informacja o działalności lokalnych organizacji pozarządowych powinna być dostępna w każdej gminie, w przychodni, poradni, szkole, komisariacie, itp. Organizacje pozarządowe to są głównie stowarzyszenia, fundacje, kluby. W zakresie pomocy ofiarom przemocy domowej organizują telefony zaufania, punkty informacyjno - konsultacyjne, ośrodki pomocy, schroniska, świetlice dla dzieci

W ramach swojej działalności oferują, m.in.:

- 10) pomoc psychologiczną, w grupie i kontakcie indywidualnym,
- 11) pomoc prawną, w tym pisanie pozwów, wniosków
- 12) pomoc socjalną
- 13) grupy wsparcia,
- 14) grupy samopomocowe,
- 15) pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci,
- 16) udział w prowadzeniu wywiadów środowiskowych,
- 17) udział w pracach zespołów pomagających ofiarom przemocy np. przy gminnej komisji czy ośrodku pomocy społecznej,
- 18) udział w interwencjach,
- 19) pilotowanie przypadków,
- 20) pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych

V. KIERUNKI DZIAŁAŃ

1. Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy
2. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego: **Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego posługują się następującymi zasadami:**
  - 1) By pomagać ofiarom przemocy, poza umiejętnościami dawania wsparcia psychologicznego, trzeba znać zasady pomocy socjalnej i przepisy prawa.
  - 2) Nie spiesz się sam i nie pospieszaj. Długotrwała przemoc sprawia, że ludzie dźwigają się ostrożnie i powoli. Uszanuj ich tempo.
  - 3) Pamiętaj, że nie każda ofiara długotrwałej przemocy będzie gotowa działać z miejsca, w którym blisko jest sprawca tej przemocy. Oznacza to w wielu wypadkach konieczność zabezpieczenia innego miejsca pobytu dla ofiary.
  - 4) Nie naciskaj, lecz zapraszaj oraz informuj. Dawaj do zrozumienia, że nie grozi jej/jemu żaden cudzy pomysł instalowany na siłę w jej/jego życiu.
  - 5) Szanuj zasadę małych kroków. Szukajcie małych, lecz realnych posunięć.
  - 6) Uważaj, by nie ranić wtórnie. Nawet, gdy bardzo się niecierpliwisz, nie okazuj tego.
  - 7) Strzeż się przed wzmacnianiem myślenia akceptującego przemoc. Zawsze formułuj przekonania przeciwne przemocy. Podstawowa zasada brzmi: **„Nie ma żadnego usprawiedliwienia dla przemocy”**.
  - 8) Przed współdziałaniem z innymi służbami, przygotuj grunt. Nie wysyłaj człowieka do instytucji, lecz do drugiego człowieka.
  - 9) Pamiętaj, że raczej należy uczyć działania, niż wymagać działania.
  - 10) Zawsze dawaj nadzieję.
  - 11) Pamiętaj, że zaburzone zachowanie to często objaw – manifestacja trudności, cierpienia, która wynika z: opozycji wobec autorytetów, norm, wartości, redukcji lęku, frustracji, niemożności, manifestacji solidarności z rówieśnikami, ukazania sobie i innym osobom ważnych atrybutów własnej tożsamości, pozorne osiągnięcie wyższej pozycji, wyższego poziomu rozwoju przy
3. Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy.
4. Tworzenie strategii interwencyjnych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
5. Budowanie systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
6. Kształtowanie postaw społeczności lokalnej wolnych od przemocy poprzez:
  - 1) działania edukacyjne,
  - 2) działania profilaktyczne,
  - 3) działania informacyjne.
7. Profesjonalizacja kadr związanych z pracą w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

8. Dostosowywanie działań programu w zakresie interwencji, informacji, edukacji, budowania systemu i działań zespołu interdyscyplinarnego do projektowanych zmian w przepisach prawnych.

VI. CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie na terenie Gminy Zawichost w latach 2017-2023.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Monitorowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy;
2. Zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i skutecznej pomocy;
3. Zapewnienie interdyscyplinarnych szkoleń dla służb zajmujących się problemem przemocy;
4. Zmiana postaw mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno – edukacyjne.

VII. Harmonogram realizacji programu

Lp.	Działanie	Zadanie	Termin realizacji	Koszt i źródło finansowania	Realizator
1	Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie	Zbieranie i aktualizowanie informacji na temat rozmiarów i form przemocy	2017 - 2023 1x w roku	bezkosztowo	OPS, Policja, GKRPA, oświata, służba zdrowia
2	Informowanie i edukowanie mieszkańców	Prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnej	2017-2023 Na bieżąco	bezkosztowo	tablice ogłoszeń, strona internetowa

		Rozpowszechnianie materiałów informacyjno-educacyjnych (brozur, ulotek, plakatów, informacji nt. instytucji świadczących pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy, spotkania-szkolenia dot. przeciwdziałania przemocy itp.)	2017-2023 Corocznie	Budżet gminy	GKRPA, OPS,
		Rozpowszechnianie informacji nt. bazy danych placówek zajmujących się osobami doświadczającymi przemocy,	2017-2023	Bez dodatkowych kosztów	tablice ogłoszeń, strona internetowa
		Prowadzenie edukacji wśród ofiar przemocy w rodzinie w zakresie przysługujących im praw	2017-2023 Na bieżąco	Bez dodatkowych kosztów	ZI, OPS, oświata, służba zdrowia, GKRPA, policja, organizacje pozarządowe
3	Zwiększanie dostępności i efektywności działań profilaktycznych	Realizowanie programów edukacyjnych adresowanych do dzieci, młodzieży, dorosłych	2017-2023 Corocznie	Budżet gminy	Placówki oświatowe
4	Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb zajmujących się Przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	Szkolenie dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych, pracowników socjalnych	2017 - 2023	Budżet gminy	Zespół interdyscyplinarny OPS
5	Zapewnienie pomocy osobom dotkniętym przemocą oraz członkom ich rodzin	Zapewnienie pomocy dzieciom i młodzieży - świadkom lub ofiarom przemocy	2017-2023 wg potrzeb		Placówki oświatowe, Zespół Interdyscyplinarny, OPS
		Realizowanie procedury „Niebieskiej Karty”	2017-2023 Na bieżąco	Bez dodatkowych kosztów	OPS, Policja, oświata, służba zdrowia, GKRPA, ZI
		Zapewnienie warunków do działania dla Zespołu Interdyscyplinarnego	2017-2023	Budżet gminy	Burmistrz Miasta i Gminy

		Udzielanie pomocy w formie pomocy socjalnej i finansowej	2017-2023 wg potrzeb	Budżet gminy	OPS
6	Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy	Realizacja zadań wobec Zespołu Interdyscyplinarnego	2017-2023	Bez dodatkowych kosztów	Burmistrz Miasta i Gminy Rada Miejska
		Rozwijanie współpracy podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy	2017-2023	Bez dodatkowych kosztów	Zespół Interdyscyplinarny OPS
		Zawarcie porozumień pomiędzy instytucjami w sprawie realizacji wypracowanych procedur	2017-2023 1x	Bez dodatkowych kosztów	Policja, OPS, GKRPA,ZI Ośrodek Zdrowia, Placówki Oświatowe
		Tworzenie grup roboczych przez Zespół Interdyscyplinarny	2017-2023	Bez dodatkowych kosztów	Zespół Interdyscyplinarny

VIII. ADRESACI PROGRAMU

1. Osoby doznające przemocy w rodzinie (dzieci, współmałżonkowie, partnerzy, osoby starsze, niepełnosprawne)
2. Osoby stosujące przemoc w rodzinie
3. Przedstawiciele instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy
4. Społeczność lokalna – mieszkańcy Gminy Zawichost

Partnerzy programu

- a. Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Zawichoście;
- b. Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawichoscie;
- c. Placówki oświatowe;
- d. Ośrodek zdrowia;
- e. Organizacje pozarządowe i instytucje kościelne(parafie);
- f. Rada Miejska , radni , sołtysi i rady sołeckie, mieszkańcy;
- h) Burmistrz Miasta i Gminy , Rada Miejska

IX. REALIZACJA PROGRAMU

Pełna realizacja wyznaczonych celów jest uzależniona od stopnia zaangażowania podmiotów i osób działających w obszarze wsparcia społecznego, liderów samorządowych Gminy, a także wielkości środków finansowych przeznaczonych na realizację Programu. Program realizowany będzie przez Zespół Interdyscyplinarny przy udziale Partnerów. Przy opracowaniu Programu zostały wykorzystane wnioski z analizy

Wniosek 1

Przemoc w rodzinie stanowi poważny problem, który oddziałuje nie tylko na ofiary, ale również na całe społeczeństwo.

Problem przemocy na terenie gminy jest zjawiskiem znanym, chociaż różnie postrzeganym. Najczęściej przemoc kojarzy się z działaniami z użyciem siły, znęcanie się psychiczne, rzadziej z przemocą ekonomiczną czy seksualną.

Do czynników sugerujących stosowanie przemocy najczęściej badani podawali krzyki, widoczne uszkodzenia na ciele, problemy z uzależnieniami.

Rekomenduje się prowadzenie działań edukacyjno- informacyjnych wśród mieszkańców, które upowszechniać będą wiedzę o przemocy, o różnych jej formach i przejawach.

Wniosek 2

Przemoc jest problemem wrażliwym, chociaż osoby, które jej doznają nie zawsze ujawniają to. Przyczyny tego stanu rzeczy są różne. Najczęściej to wstyd, strach oraz nieznanostwo procedur i przeświadczenie o nieskuteczności działań służb czy instytucji.

Na przestrzeni lat 2014- grudzień 2015 zostało założonych 28 Niebieskich Kart, chociaż do stosowania przemocy przyznało się 49% ankietowanych. Co drugi ankietowany przyznał się, że doznał przemocy ze strony najbliższego członka rodziny.

Rekomenduje się systematycznie dokonywać diagnozy problemu w środowisku lokalnym.

Dostępne statystyki nie odzwierciedlają w pełni skali problemu. W diagnozowanie winny być zaangażowane wszystkie służby i instytucje działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wniosek 3

Problem przemocy w rodzinie nie dotyczy tylko małżonków czy partnerów. Dotyczy on również dzieci i innych osób wspólnie zamieszkujących w gospodarstwie domowym. Dotyczy również środowiska szkolnego.

Rekomenduje się podejmowanie działań profilaktycznych ukierunkowanym na wczesne wykrywanie konfliktów i motywowanie do ich rozwiązywania tj. mediacje rodzinne, poradnictwo psychologiczne warsztaty, pogadanki. Ważnym jest również wzmacnianie kompetencji rodzicielskich w zakresie rozwiązywania problemów bez porażek i przeciwdziałaniu powstawaniu sytuacji przemocowych. Działania te obejmować winny również zajęcia szkolne skierowane do uczniów. Ważną kwestią jest bowiem nabywanie kompetencji takich jak radzenie sobie z emocjami, nabywanie kompetencji rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie z trudnościami.

Wniosek 4

W świadomości społecznej funkcjonują mity i stereotypy dotyczące przyczyn stosowania przemocy.

Najczęściej podawaną przyczyną stosowania przemocy to alkohol.

Sprawcy przemocy uzależnieni od alkoholu winę za przemoc zrzucają na alkohol.

Najbliższe otoczenie jest przekonane o słuszności tego argumentu, ponieważ porównanie zachowania tej samej osoby pod wpływem alkoholu oraz na trzeźwo wypada na niekorzyść tego pierwszego.

Zaleca się podejmowanie działań edukacyjnych wśród mieszkańców zmierzających do zmiany przekonania, że alkohol jest przyczyną przemocy. Nawet uzależnienie od alkoholu nie zwalnia od odpowiedzialności za czyny dokonywane pod jego wpływem. Aby powstrzymać przemoc należy zmotywować osobę stosującą przemoc aby podjęła uczestnictwo w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Wniosek 5

Badania wskazują, że w świadomości mieszkańców pomocy w sytuacji wystąpienia przemocy udzielają takie podmioty jak Policja, oraz Ośrodek Pomocy Społecznej.

Te podmioty obdarzono największym zaufaniem.

Należy wzmocnić wiedzę mieszkańców w zakresie instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, oraz zakresie kompetencji tych instytucji. W tym zakresie należałoby rozpowszechnić informacje na temat tych instytucji, ofercie wsparcia. Szczególną uwagę należy zwrócić na kompetencje Zespołu Interdyscyplinarnego.

Wniosek 6

Wśród dzieci i młodzieży znane jest zjawisko cyberprzemocy. Niewielki odsetek badanych doświadczył jej osobiście.

Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktyczno edukacyjnym nie tylko wśród dzieci, ale również wśród rodziców. O ile dzieci orientują się czym ono jest o tyle rodzic może nie zdawać sobie sprawy z powagi problemu. Zjawisko to jest mniej rozpowszechnione niż przemoc fizyczna czy psychiczna, ale równie groźne w skutkach.

Wniosek 7

Mieszkańcy gminy mają świadomość, że wszelkie działania profilaktyczne i edukacyjne będą miały wpływ na ograniczenie przemocy w rodzinach na terenie gminy. Badania pokazały, że istnieje potrzeba utworzenia punktu informacyjno- konsultacyjnego do którego mogły by się zgłaszać ofiary, sprawcy jak również członkowie ich rodzin. Należy zauważyć, że działające w gminie punkt konsultacyjny dla uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin spełnia swoją rolę. Statystyki GKPIRPA pokazują, że z porad i konsultacji tego punktu korzysta coraz więcej osób.

Rekomenduje się prowadzenie działań informacyjno - konsultacyjnych zmierzających do ograniczenia występowania zjawiska przemocy. Celowym byłoby stworzenie punktu informacyjno- konsultacyjnego do którego miałyby dostęp zarówno ofiary jak i sprawcy przemocy. W takim punkcie należy rozważyć zatrudnienie specjalistów takich jak pracownik socjalny, psycholog, prawnik.

Wniosek 8

Pomimo, że istnieje obowiązek ustawowy nakładający na takie instytucje jak oświata, służba zdrowia, policja, pomoc społeczna, gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych realizacji procedury Niebieskiej Karty, procedura Niebieskiej Karty realizowana jest tylko przez dwa podmioty tj. policję i pomoc społeczną.

Rekomenduje się nawiązać ściślejszą współpracę ze służbą zdrowia, placówkami oświatowymi

włączając te podmioty w realizację procedury Niebieskiej Karty.

Rezultatem tych działań powinien być wzrost wiedzy i świadomości a w rezultacie prowadzić do zniwelowania tego zjawiska na terenie Gminy Zawichost.

X. FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródłem finansowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miast i Gminy Zawichost na lata 2017-2023 są:

1. Środki własne gminy:
  - a) będące w budżecie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawichoście na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
2. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta i Gminy Zawichost w latach 2017-2023 określa corocznie Rada Miejska uchwałą budżetową.
3. Dotacje celowe, środki zewnętrzne pozyskiwane z innych źródeł, programów.

XI. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

1. Spodziewane efekty i ocena prowadzonych działań w ramach Programu:
  - 1) Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy domowej.
  - 2) Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy.
  - 3) Zmniejszenie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy w rodzinie.
  - 4) Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
  - 5) Spadek liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie.
  - 6) Zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w problematykę przeciwdziałania przemocy.
  - 7) Zwiększenie kompetencji służb, instytucji i organizacji społecznych pracujących w obszarze przemocy domowej oraz poprawa współpracy w tym zakresie.
2. Efektywność programu i jego ocena mierzona będzie poprzez prowadzenie statystyk, ich analizę ilościową .
3. Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego w terminie do 31 marca każdego roku przedstawi Burmistrzowi Miasta i Gminy sprawozdanie z realizacji Programu za rok poprzedni.
4. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie na podstawie sprawozdawczości podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

XII. ZAKOŃCZENIE

Trudno jest jednoznacznie sprawdzić, jak często i kto jest ofiarą przemocy. Ofiary rzadko chcą rozmawiać na ten temat. Często problem zostaje w czterech ścianach w „zaciszu ogniska domowego”, które staje się piekłem. Od początku istnienia świata ludzie radzą sobie

z bólem i zagrożeniami w różny sposób. Jedni przez atakowanie, inni przez działania mające na celu oddalenie się od źródła zagrożenia. Niestety, gdy oprawcą jest ukochana osoba, nie reagujemy w sposób naturalny. Przemoc w rodzinie to zjawisko, które nigdy nie powinno mieć miejsca. Nikt nie ma prawa naruszać praw i dóbr osobistych człowieka, powodować cierpienia. Niestety przemoc w rodzinie występuje od zawsze i prawdopodobnie nigdy całkowicie nie zniknie. Nie oznacza to jednak, że nie należy podejmować działań mających na celu zmniejszenie skali tego zjawiska. Wręcz przeciwnie. Należy podejmować wysiłki ukierunkowane na zapobieganiu temu zjawisku poprzez działania informacyjne i edukacyjne oraz udzielać wsparcia tym, którzy sami nie są w stanie mu się przeciwstawić. Opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy pozwoli na dążenie do osiągnięcia wytyczonych celów przy aktywności instytucji i osób działających w obszarze wsparcia społecznego, a także liderów samorządowych Gminy. Osiągnięcie zawartych w Programie celów umożliwi dobra współpraca jednostek i podmiotów działających na rzecz osób pokrzywdzonych. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie nie jest dokumentem zamkniętym i będzie podlegał modyfikacjom w zależności od pojawiających się nowych potrzeb i możliwości. Zmiany w Programie będą przyjmowane uchwałą Rady Gminy.

XIII. PODSTAWA PRAWNA

1. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 przyjęty Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014r.
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 1390).
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 1286 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2016r. poz. 930 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2015r. poz. 875 z późn. zm.).
6. Prawo polskie wobec przemocy w rodzinie:
  - a) prawo karne: art. 156, 157, 160 § 2, art. 190, art. 191, art. 197, art. 199, art. 200, art. 208, art. 209, art. 210, art. 211, art. 216 § 1, art. 217, art. 278 § 4, art. 279, art. 284 kodeksu karnego.
  - b) prawo rodzinne i opiekuńcze: art. 52, art. 56, art. 57, art. 58 § 2 i 3, art. 61-65, art. 84 i art. 133 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.